

Projectomschrijving

1001 Vrouwen in de 20ste eeuw

'Dat een onderzoek op zo'n mooie manier wordt gedeeld met een breed publiek, is precies wat we van hedendaagse onderzoekers verwachten'

Hans Clevers, voormalig president KNAW

HET SUCCES VAN 1001 VROUWEN

Het project *1001 Vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis* is een ongekend succes. Van het boek, op 14-2-2013 gepresenteerd, waren in een half jaar 15.000 exemplaren verkocht. Inmiddels is een derde druk verschenen en zijn er tegen de 20.000 exemplaren over de toonbank gegaan.

De tentoonstelling bij Bijzondere Collecties (BC) van de UvA trok ca. 12.000 bezoekers (voor BC een record) en nog regelmatig zijn er bijeenkomsten in het land (bibliotheken, boekhandels, leesclubs, vrouwenorganisaties) rond *1001 Vrouwen*.

Boek en tentoonstelling kwamen tot stand dankzij samenwerking van Huygens ING, Bijzondere Collecties van de UvA en Atria (voorheen Aletta).

Het project kreeg subsidies van onder meer NWO, het Professor van Winter Fonds, de Wilhelmina Drucker Fundatie, het Prins Bernhard Cultuurfonds, SNS Reaal Fonds (tegenwoordig Fonds 21), VSBfonds, Stichting Democratie & Media en Mondriaan Fonds, en werd mede gefinancierd door crowdfunding. Ook dit laatste was zeer succesvol; ca. 600 'peters en meters' deden hieraan mee, en zorgden niet alleen voor geld (€76.000) maar ook voor morele steun en draagvlak.

Kortom, het project *1001 Vrouwen* heeft een snaar bij het publiek geraakt. Het heeft voorzien in een leemte in onze collectieve historische kennis. En dat niet alleen. Het bijzondere van *1001 Vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis* is dat het zonder omhaal van woorden en zonder belerende boodschappen over onrecht of onderdrukking de kracht, vindingrijkheid en diversiteit van vrouwen laat zien. Het ging de samenstellers louter om het in kaart brengen van wat individuele vrouwen door de eeuwen heen aan historische rollen hebben gespeeld. Juist die nadruk op de biografische feitelijkheden verklaart een groot deel van het succes van *1001 Vrouwen*. Eindelijk zijn vrouwen de werkelijke hoofdpersoon, en niet langer 'de eeuwige ander'. Met de bevrijdende werking die daarvan uitgaat is het project een nieuwe stap in de richting van gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Maar het project is nog niet af, en verdient daarom een vervolg: *1001 Vrouwen in de 20ste eeuw*.

Digitaal Vrouwenlexicon werd boek

Het in 2013 gepubliceerde boek *1001 Vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis* is gebaseerd op het *Digitaal Vrouwenlexicon Nederland (DVN)*, een onderzoeksproject van Huygens ING dat liep van 2005-2010. Het DVN is met steun van NWO tot stand gekomen en richtte zich op de periode van voor 1900 (vrouwen geboren vóór 1850). Toen in 2010 werd besloten dit digitale project ook in boekvorm te publiceren, is in allerijl ook plaats ingeruimd voor vrouwen van de twintigste eeuw: ruim 200 vrouwen die ná 1850 zijn geboren, hebben zo een plaats gekregen in het boek. Op de site van het DVN, www.vrouwenlexicon.nl, zijn momenteel ruim 250 vrouwen uit de 20ste eeuw opgenomen.

EEN AANVULLEND DEEL OVER DE RECENTE TIJD

Het boek *1001 Vrouwen* bleek fascinerend vanwege de aanvullende perspectieven op onze geschiedenis. Het groeide uit tot een belangrijke inspiratiebron, en al snel kwam de vraag naar méér. Vooral over vrouwen van de twintigste eeuw is nog veel werk te doen. Els Kloek vatte daarom het plan op om het **boek 1001 Vrouwen in de 20ste eeuw** te gaan maken, als logisch vervolg op het eerste deel. Ook nu weer in combinatie met een website en een grote expositie (i.s.m. een toonaangevend museum).

Een nieuwe tijd

Rond 1900 beginnen maatschappelijke sectoren hun poorten voor vrouwen te openen die tot dan toe gesloten waren geweest: de wetenschap, de politiek, de kerk, de krijgsmacht, de ambtenarij, het bestuur... Een aanvullend deel over dit tijdvak zal een fascinerend beeld opleveren van de weg van emancipatie die vrouwen in deze nog recente tijd hebben afgelegd.

Een dergelijk vervolg over de twintigste eeuw zal een grote actualiteitswaarde hebben, want er komt een belangrijk herdenkingsjaar aan: dankzij het passief kiesrecht dat vrouwen in 1917 kregen werd in 1918 de eerste vrouw in de Tweede Kamer gekozen.

Wij willen met het project *1001 Vrouwen in de 20ste eeuw* bijdragen aan deze herdenking door het vervolgdeel te laten verschijnen in het najaar van 2018. Het boek en de ermee verbonden tentoonstelling zullen concreet laten zien wat vrouwen in die lange twintigste eeuw, vanaf het moment dat ze voor vrouwenkiesrecht zijn gaan strijden tot nu, voor elkaar hebben gekregen in alle mogelijke segmenten van de samenleving.

Bio's

De selectie zal bestaan uit ca. 750 vrouwen – samen met de ca. 250 reeds in het eerste boek beschreven vrouwen uit de 20ste eeuw zijn dat (opnieuw) 1001 vrouwen. De criteria van het DVN blijven van kracht: voor opname komen die vrouwen in aanmerking die een bijzondere prestatie hebben geleverd dan wel een opmerkelijke naam hebben gevestigd en in Nederland zijn geboren of in Nederland actief zijn geweest. Alleen vrouwen die niet meer leven, worden opgenomen. In de aanloop naar boek en tentoonstelling worden hun bio's (gemiddelde lengte: 1000 woorden) op www.vrouwenlexicon.nl, de site van het DVN, gepubliceerd.

Workshops, expertmeetings en netwerkbijeenkomsten

Het redactieteam gelooft in de co-creatieve benadering: het heeft waar mogelijk de competenties van anderen ingezet om het doel – een 20ste-eeuws vervolg op *1001 Vrouwen* – te realiseren. Daarom heeft het team in de jaren 2015-2016 per specifieke sector of per tijdvak gesproken met op diverse terreinen gespecialiseerde deskundigen, instellingen en organisaties. Het waren co-creatieve workshops en expertmeetings om vrij te brainstormen, kennis te delen, selecties van vrouwen op deelterreinen vast te stellen en potentiële auteurs bij het project te betrekken.

Met behulp van sociale media is het publiek gevraagd kandidaten voor te beschrijven vrouwen in te zenden.

Crowdfunding

Op 2 juni 2015 werd als aftrap een grote netwerkbijeenkomst (kick-off) georganiseerd in De Rode Hoed te Amsterdam. Met deze feestelijke bijeenkomst heeft de Stichting '1001-Vrouwen' het startsignaal gegeven voor de nieuwe crowdfundingscampagne. Het was een zeer feestelijke avond met een kleine 200 bezoekers en een opbrengst van €10.605 aan crowdfundingbijdragen. Op dit moment van schrijven (mrt. 2017) staat de teller van de crowdfunding op €52.700, waarmee twee van de drie jaartargets van €25.000 voor de jaren 2015 en 2016 gehaald zijn.

Twee websites

De bio's worden in eerste instantie gepubliceerd op www.vrouwenlexicon.nl, de website die wordt gehost door het Huygens ING. Dit Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland (DVN) is nog altijd de basis van het hele project. De site vrouwenlexicon.nl is gekoppeld aan de website 1001-vrouwen.nl, de site die aanvankelijk is ingesteld ten behoeve van de crowdfunding, maar inmiddels ook wordt ingezet als medium om belangstellenden informatie te bieden over de groslijst en de vorderingen van het project. Via de interactieve functionaliteit kunnen lezers, crowdfunders en andere websitebezoekers hun kennis delen en de site verrijken met hun motivaties voor het kiezen van een soulmate, het uitwisselen van herinneringen, anekdotes en andere reacties.

Rubrieken

Mensenlevens zijn niet in één rubriek te vatten. Toch werkt het DVN-team met een rubricering, om ervoor zorg te dragen dat alle levensterreinen van de samenleving de aandacht krijgen die ze verdienen. De rubrieken moeten dus worden gezien als een hulpmiddel bij de totstandkoming van het project, niet als pertinente kwalificatie van personen. De rubricering bestaat uit:

1. adel, elite en politiek
2. avontuur en sensatie
3. bedrijfsleven
4. beeldende kunst
5. dicht- en letterkunde
6. kerk en godsdienst
7. koloniën en migratie
8. liefdadigheid, zorg en mecenaat
9. maatschappij en emancipatie
10. onderwijs en wetenschappen
11. oorlog en strijd
12. pers en media (incl. tv)
13. podiumkunsten (toneel, film, muziek)
14. sport
15. esoterie en spiritualiteit

Team

De leiding over het uitvoerende werk ligt opnieuw in handen van dr. Els Kloek. Haar werk houdt in: het samenstellen en bijhouden van de groslijst, het zoeken van auteurs, overleg met externen (auteurs, redactie en deskundigen), het (eind)redigeren van lemmata, het bewaken van de voortgang en de financiën, het aansturen van het team. Haar werkplaats voor historisch onderzoek is samengesteld uit een redactieteam van jonge, onafhankelijke historici. De teamleden zijn bekend met alle facetten van het project en kunnen zo nodig elkaars werk overnemen. Waar mogelijk biedt het collectief ook studenten de mogelijkheid om bij het project stage te lopen.

Een hoofdredactie adviseert Kloek en haar team op hoofdlijnen. Deze hoofdredactie bestaat uit: prof. dr. Marjan Schwegman, voormalig directeur NIOD, UU, prof. dr. Mieke Aerts, hoogleraar geschiedenis, UvA en prof. dr. Carla van Baalen, directeur CPG, RUN.

Boek

In het najaar van 2018 zal het boek *1001 Vrouwen in de 20ste eeuw* verschijnen, in een oplage van 10.000 (nog in bespreking) en in een uitvoering volgens het stramien van de eerste uitgave. Het boek zal ruim 1500 pagina's tellen. Het wordt opnieuw ontworpen door Irma Boom en uitgegeven door Uitgeverij Vantilt.

Tentoonstelling

De publicatie van de uitgave van *1001 Vrouwen in de 20ste eeuw* zal samengaan met een expositie, maar dan groter van opzet dan de succesvolle tentoonstelling van 2013, die net als het boek ontworpen was door Irma Boom. Omvang, multimediale aanpak en kwaliteit dienen recht te doen aan de bijzondere verhalen van de geportretteerde vrouwen.

FINANCIERING EN BORGING VAN HET PROJECT

- Bio's en website

De kosten kunnen op verschillende manieren worden berekend, maar uiteindelijk komt het er steeds op neer dat een lemma (auteur, onderzoek, redactie, beeld etc.) gemiddeld een kleine €400,- kost. Daarbij komen dan nog de kosten voor publicatie op www.vrouwenlexicon.nl, plus onderhoud en actualisatie van deze site: gemiddeld €35 per lemma. Afhankelijk van het aantal nieuwe lemmata (nu gepland op 750) is voor de redactionele totstandkoming en het kopijklaar maken van tekst en beeld een totaal budget van ruim €300.000 nodig.

- Stichting 1001-Vrouwen

De Stichting 1001-Vrouwen treedt op als penvoerder van het project en neemt daarmee het stokje over van het Huygens ING, dat tot 2013 penvoerder was van het DVN en het 1001-Vrouwen-project. Deze transfer van het penvoerderschap is ingegeven door de wens van Els Kloek om het vervolg op *1001 Vrouwen* als zelfstandig ondernemer ter hand te nemen. Zij blijft als honorary fellow aan het Huygens ING verbonden, en het Huygens ING is bereid dit project te helpen realiseren. Een Comité van Aanbeveling steunt de Stichting 1001-Vrouwen.

PUBLIEKSBEREIK

Boek, expositie en crowdfundingcampagne zijn de instrumenten om het project aan de mate van zichtbaarheid te helpen die alle inspanningen rechtvaardigt. Ook de oplage van het boek, de beoogde prijsstelling (€39,90) en de gelijknamige tentoonstelling geven aan dat we opnieuw een breed publiek beogen. Hiernaast zijn er de nodige spin-offs van *1001 Vrouwen* mogelijk:

1. Lezingen van Els Kloek
2. Een documentaire(reeks) op tv
3. Enkele thematische deelpublicaties onder de titel '101 Vrouwen...' (bijv.: van de eerste feministische golf, in en rond de Tweede Wereldoorlog)
4. *101 Vrouwen voor kinderen* (boek voor kinderen, inclusief educatieve ondersteuning via website)
5. *1001 Vrouwen* op – internationale – deelterreinen (muziek, wetenschap, vormgeving, politiek)
6. '1001 Vrouwen' als concept om in te zetten bij het beleid om meer vrouwen aan de top te krijgen

PLANNING

Het project *1001 Vrouwen in de 20ste eeuw* loopt van 8-3-2015 tot 31-8-2018 (42 maanden) en bestaat – de tentoonstelling vooralsnog niet meegerekend – uit twee fasen:

Fase 1 (1-5-2015 – 1-1-2018): redactionele samenstelling van 1001 lemmata + vulling van de website [gemiddeld 25 lemmata per maand. De productie loopt zoals gepland. Op dit moment van schrijven (feb. 2017) moeten nog ruim 200 lemmata geproduceerd worden].

Fase 2 (1-1-2018 – najaar 2018 > o.a. afhankelijk van moment expositie): productie van boek en tentoonstelling.

